

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Värmdö kommun

*Anders Hägg
Certifierad kommunal
revisor*

*Peter Alm
Certifierad kommunal
revisor och
auktoriserad revisor*

*Richard Vahul
Certifierad kommunal
revisor och
auktoriserad revisor*

*Ebba Lind
Revisionskonsult*

*Simon Löwenthal
Revisionskonsult*

April 2018

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	9
3.3.	Rättvisande räkenskaper.....	9
3.3.1.	Iakttagelser	9
3.3.2.	Revisionell bedömning	11

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2017. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges resultatmål för god ekonomisk hushållning. De övriga finansiella målen för 2017 är i huvudsak uppfyllda. Vi noterar dock att soliditeten minskat med 1,7 procentenhet vilket inte är i linje med fullmäktiges mål.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall endast delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2017 är uppfyllda till 52,5 procent. Ett antal mål sträcker sig över hela mandatperioden och ett resultat om delvis uppfyllt kan för ett sådant mål vara bra vid denna tidpunkt. Fyra mål är ej uppfyllda.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och upprättade enligt god redovisningssed.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas rapportering till fullmäktige har granskats såsom den presenteras i årsredovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens Sektor för ekonomi och uppföljning. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktas i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2018-03-16. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2018-04-11 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2018-04-25.

Rapportens innehåll har sakgranskats av biträdande ekonomichef, budgetcontroller och redovisningsekonom.

2.2. *Revisionskriterier*

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i tillräcklig omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindeldad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och skriftlig information.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar i huvudsak en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet. Vi noterar att kommunen i år, efter påtalan i föregående års granskning, redovisar uppgifter om kommunens uppdragsföretag i enlighet med RKR 8.2.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för lämnas på aggregerad nivå. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Årets investeringar uppgår till 550,0 mnkr. Sammantaget redovisas ett budgetöverskott på 906,0 mnkr fördelat enligt följande på nämnderna: kommunstyrelsen (+ 478,0 mnkr), utbildningsnämnden (+ 10,4 mnkr), vård- och omsorgsnämnden (-1,8 mnkr), kultur- och fritidsnämnden (+44,6 mnkr), skattefinansierad teknisk nämnd (+ 234,0 mnkr) och taxefinansierad teknisk nämnd (+ 140,8 mnkr). Av förvaltningsberättelsen framgår att förklaringen till det stora budgetöverskottet är att budgetmedel för fleråriga projekt budgeteras i sin helhet det år som investeringen påbörjas och kommunen har gått in i en mer investeringsintensiv period.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Nämnd/styrelse	Redovisning	Avvikelse mot budget	Reviderad budget
Kommunfullmäktige	6,9	0,1	7,1
Överförmyndarnämnd	3,4	-0,4	3
Kommunstyrelse	136,4	27,3	163,6
Utbildningsnämnd	1 124,4	13,3	1 137,7
Vård- och omsorgsnämnd	458,1	-19,0	439,1
Kultur- och fritidsnämnd	107,3	6,3	113,7
Socialnämnd	207,9	-37,0	170,9
Näringslivsnämnd	32,8	8,9	41,8
Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnd	6,0	1,5	7,5
Teknisk nämnd, skattefinansierad	42,6	-3,2	39,4
Summa nämnderna	2 125,8	-2,2	2 123,8
Finansförvaltningen	-2 189,8	40,8	
Summa	-64,0	38,6	

Nämndernas samlade nettoutfall uppgick till -2 125,8 mnkr, vilket innebar ett budgetunderskott om -2,2 mnkr. Inkluderas finansförvaltningen redovisas ett budgetöverskott om 38,6 mnkr.

Kommunstyrelsens överskott på 27,3 mnkr förklaras främst av ej ianspråktaga projektmedel. Vård- och omsorgsnämndens underskott om -19 mnkr hänför sig främst till ett underskott på -21,7 mnkr i utförarorganisationen. Underskottet om -37 mnkr för Socialnämnden beror främst på minskade ersättningar från Migrationsverket för mottagandet av ensamkommande barn, samt höga personalkostnader beroende på den stora bristen på socionomer.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Årets balanskravsresultat uppgår till 62 mnkr, justerat för jämförelsestörande poster uppgår det till 56 mkr.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. *God ekonomisk hushållning*

Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument och en vision för 2030 med en underliggande plattform bestående av sex inriktningsmål. Utifrån inriktningsmålen har ett antal verksamhetsmål fastställts. Samtliga inriktningsmål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen, samt görs det en sammanfattande bedömning av respektive mål.

3.2.1. *Iakttagelser*

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2017:

Finansiella mål	Utfall 2017	Måluppfyllelse
Årets resultat enligt resultaträkningen i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag ska vara minst en procent.	2,8 %	Uppnått.
Soliditeten ska öka.	Soliditeten minskade med 1,7 procentenhet.	Ej uppnått.
Nämndernas budgetavvikelse ska vara positiv eller noll procent.	Budgetavvikelse – 0,1 %.	Ej uppnått.
Affärsdrivande verksamhet, avgiftsfinansieringsgraden ska över tid vara 100 procent. Verksamhetens skuld till skattekollektivet får uppgå till 15 procent av omsättningen, under kort tid tillåts skuldsättningen öka till 25 procent, det förutsätter dock att det finns en tydlig plan för återbetalning.	VA: skuldfri. Renhållning: skuld uppgår till 18 % av omsättningen. Verksamheten taxor har höjts år 2018 vilket ska möjliggöra för återbetalning.	Uppnått.

Av redovisningen framgår att två mål har uppnåtts samt att två ej har uppnåtts.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen presenteras en avstämning av kommunens inriktningsmål och effektmål. Inriktningsmålen fastställs av fullmäktige vid varje ny mandatperiod och utgår från Vision Värmdö 2030. Dessa mål ska avspeglas i den budget som fullmäktige årligen fastställer. Resultatet för inriktningsmålen presenteras nedan.

Inriktningsmål	Måluppfyllelse
En hållbar kommun	Delvis uppfylld
Inflytande och dialog	Delvis uppfylld
Omsorg och trygghet	Delvis uppfylld
Livslångt lärande för livet och arbetslivet	Delvis uppfylld
Ledarskap och medarbetarskap	Uppfylld
Resurshållning	Delvis uppfylld

Utifrån tabellen kan vi konstatera att ett av kommunens inriktningsmål är uppfyllda, övriga är delvis uppfyllda.

Utifrån inriktningsmålen fastställer sedan respektive nämnd och kommunstyrelsen ett antal effektmål som ska bidra till att inriktningsmålen uppfylls. I årsredovisningen görs en avstämning av dessa effektmål. Avstämning av måluppfyllandegraden görs med den sk trafikkjussmodellen. Av den framgår att 21 av 40 verksamhetsmål är uppfyllda, att 15 av 40 mål är delvis uppfyllda samt att 4 av 40 mål inte har uppfyllts. Ett flertal effektmål är sådana som sträcker sig över hela mandatperioden, varför dessa inte behöver vara uppfyllda under 2017.

Nämnd	Antal mål				
KS	6	2	3	1	0
ÖN	4	4	0	0	0
UN	3	0	3	0	0
KFN	4	3	1	0	0
VON	6	1	4	1	0
SON	4	2	1	1	0
BMHN	5	5	0	0	0
NN	4	1	3	0	0
TN	4	3	0	1	0
	40	21	15	4	0

	Målet är uppfyllt
	Målet är delvis uppfyllt
	Målet är inte uppfyllt
	Ingen mätning

Utifrån tabellen kan vi konstatera att 21 av 40 effektmål är uppfyllda eller att 52,5 procent är uppfyllda.

3.2.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De övriga finansiella målen för 2017 är i huvudsak uppfyllda. Vi noterar dock att soliditeten minskat med 1,7 procentenhet vilket inte är i linje med fullmäktiges mål.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall endast delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. De verksamhetsmässiga målen för 2017 är uppfyllda till 52,5 procent. Ett antal mål sträcker sig över hela mandatperioden och ett resultat om delvis uppfyllt kan för ett sådant mål vara bra vid denna tidpunkt. Fyra mål är ej uppfyllda.

3.3. *Rättvisande räkenskaper*

3.3.1. *Iakttagelser*

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och innehåller noter i tillräcklig omfattning.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 63,8 mnkr (157,2 mnkr för 2016). Resultatet innebär en positiv avvikelse mot budgeterat resultat med ca 38,6 mnkr. Lämnade resultatkommentarer redogör för budgetavvikelserna. Den positiva budgetavvikelsen förklaras främst av skatteavräkning (4,8 mnkr), återsökningsbara statsbidrag (11,8 mnkr) och övriga centrala poster (20 mnkr).

I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter ökat med 22,8 mnkr vilket till stor del förklaras av ökade intäkter avseende taxor och avgifter. Verksamhetens kostnader har ökat med 125,5 mnkr jämfört med föregående år vilket främst förklaras av övriga verksamhetskostnader. Även personalkostnaderna har ökat sedan föregående år, motsvarande 2,4 procent, vilket förklaras av den generella lönerevisionen. Årets avskrivningar har ökat med 13,8 mnkr, varav ca 11,4 mnkr beror på en utträngning.

tkr	2017	2016	Budget	Budgetavvikelse
Verksamhetens intäkter	792 776	770 024	821 096	-28 320
Jämförelsestörande intäktsposter	8 051	30 766		
Verksamhetens kostnader	-2 800 334	-2 674 794	-2 867 538	67 204
Jämförelsestörande kostnadsposter		-60		
Avskrivningar	-109 666	-95 830	-95 530	-14 136
Verksamhetens nettokostnader	-2 109 173	-1 969 894	-2 141 972	32 799
Skatteintäkter	2 014 083	1 975 133	2 009 315	4 768
Generella statsbidrag och utjämning	221 835	218 102	221 817	18
Avgifter i utjämningssystemen	-34 452	-42 668	-34 452	0
Finansiella intäkter	5 363	5 992	6 500	-1 137
Finansiella kostnader	-33 808	-29 490	-36 000	2 192
Årets resultat	63 848	157 175	25 208	38 640

Vi har inte identifierat några resultatfel som sammantaget påverkar bedömningen om rättvisande räkenskaper.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL. Balansräkningen omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen har anpassat sig till denna rekommendation.

Vid granskningen av balansräkningen har inga väsentliga avvikelser noterats.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt skett. Vi bedömer dock att det saknas fullgoda underlag till flera av elimineringarna. Vi rekommenderar att underlagen kompletteras med vad elimineringarna avser, hur de beräknats etc.

Kommunhuset i Värmdö AB sålde 2015 49 % av aktierna i Värmdöbostäder AB till Rikshem AB som därigenom blir minoritetsägare i bolaget. Under 2017 har det uppmärksamats att konsolideringen i den sammanställda redovisningen gjorts enligt Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Det har inneburit att minoritetens andel konsoliderats i sin helhet i den sammanställda redovisningen. Eftersom en kommun ska tillämpa Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer har kommunen övergått till RKR:s rekommendation 8.2, Sammanställd redovisning. Enligt denna ska proportionell konsolidering tillämpas vilket innebär att endast ägd andel av koncernföretagens resultat- och balansposter tas med i den sammanställda redovisningen. Övergången har redovisats som byte av redovisningsprincip. Det innebär att den ackumulerade effekten redovisas som korrigeringspost i ingående eget kapital och jämförelseuppgifter har omräknats med tillämpning av den nya redovisningsprincipen. Totalt uppgår justeringsposten i ingående eget kapital till -98,4 mkr.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

Följande väsentliga avvikelser från god redovisningssed har noterats:

- Kommunen redovisar all leasing som operationell vilket enligt upplysning i avsnittet om redovisningsprinciper är ett avsteg från RKR 13.1.
- Upplysningar avseende kommunens swapar lämnas inte i tillräcklig utsträckning i kommunens årsredovisning i enligt RKR 21.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är i allt väsentligt upprättade enligt god redovisningssed.

2018-04-16

Anders Hägg
Uppdragsledare

Richard Vahul
Projektledare